

Planowanie, realizacja i ewaluacja pracy dydaktycznej, opiekuńczej i wychowawczej w kontekście nowej podstawy programowej

Autor programu: Barbara Maciąg
Autor scenariusza warsztatów: Marta Kobza

Przedstawione w prezentacji i materiałach szkoleniowych oraz wypracowane w trakcie szkolenia rozwiązania organizacyjne, narzędzia i dokumenty mają charakter wyłącznie przykładowy. Zakres i obszar monitorowania, jego organizacja i sposób dokumentowania ustalane są w Państwach przedszkolu i szkole, zgodnie ze znaną Państwu ich specyfiką i rozpoznanymi potrzebami.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

-CEO-
CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Mapa myśli

- **PODSTAWA PROGRAMOWA**

- **PROGRAM NAUCZANIA**

- **PLAN DYDAKTYCZNY**

Program nauczania - pojęcie

- program szkolny to przedstawienie celów, treści oraz metod nauczania i uczenia się danego przedmiotu, często również wyników, które powinny być osiągnięte przez uczniów (wg. W. Okonia)

Programy nauczania w prawie oświatowym

- Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. znowelizowała przepisy art. 22a ustawy o systemie oświaty, wprowadzając **generalną zasadę dopuszczania programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.**
- Dopuszczone do użytku w danej szkole programy wychowania przedszkolnego lub programy nauczania stanowią odpowiednio zestaw programów wychowania przedszkolnego lub szkolny zestaw programów nauczania.

Akt wykonawczy

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r.

*w sprawie dopuszczania do użytku w szkole
programów wychowania przedszkolnego i
programów nauczania oraz dopuszczania do
użytku szkolnego podręczników*

(Dz.U. 2012 nr 0 poz. 752)

Program nauczania

§ 4. 1. Program nauczania ogólnego obejmuje co najmniej jeden etap edukacyjny i dotyczy edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), przedmiotu, ścieżki edukacyjnej, bloku przedmiotowego lub ich części i może być dopuszczony do użytku w danej szkole, jeżeli:

Program nauczania

1) stanowi opis sposobu realizacji celów kształcenia i zadań edukacyjnych ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, określonej w rozporządzeniu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, albo w dotychczasowej podstawie programowej kształcenia ogólnego;

Program nauczania

2. Zawiera:

- **szczegółowe cele kształcenia i wychowania**
- **treści** zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej
- **sposoby osiągnięcia celów** kształcenia i wychowania, z uwzględnieniem **możliwości indywidualizacji pracy** w zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz warunków, w jakich program będzie realizowany
- **opis założonych osiągnięć** ucznia (...)
- propozycje **kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć** ucznia

3. Jest poprawny pod względem merytorycznym i dydaktycznym.

Program nauczania

- ➡ traci status „ministerialny”
- ➡ pozostaje w gestii i kompetencji szkoły
- ➡ może być – w określonych granicach -
wyrazem autonomii szkoły i twórczych działań
nauczyciela.

Program nauczania

Nauczyciel może:

- proponować program **opracowany samodzielnie lub we współpracy z innymi nauczycielami.**
- proponować **program opracowany przez innego autora (autorów)**
- proponować **program opracowany przez innego autora (autorów) wraz z dokonanymi zmianami.**

Program nauczania

***Program nauczania dopuszcza do użytku
w danej szkole dyrektor szkoły, na wniosek
nauczyciela lub nauczycieli***

***Rada pedagogiczna opiniuje programy
nauczania***

Program nauczania – struktura

- I. Ogólna charakterystyka programu
- II. Cele kształcenia – wymagania ogólne
- III. Treści nauczania – wymagania szczegółowe
- IV. Treści programowe i warunki realizacji programu
 - A. Treści kształcenia i planowane osiągnięcia uczniów
 - B. Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania.
 - C. Metody i formy pracy
- V. Propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia

Program nauczania

Etapy tworzenia programu:

1. Przygotowanie

- analiza podstawy programowej przedmiotu z etapu niższego
- analiza podstawy programowej przedmiotu
- pogłębiona diagnoza uczniów

2. Projektowanie programu

3. Ewaluacja programu

Planowanie dydaktyczne

Wymagania ogólne – cele kształcenia

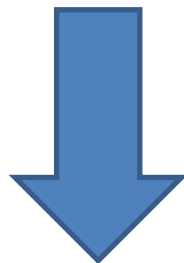
określają zasadnicze efekty kształcenia i nadają strukturę wymaganiom szczegółowym.

Wymagania szczegółowe – treści kształcenia

opisują oczekiwany zakres wiadomości i umiejętności ucznia.

Planowanie dydaktyczne

Cele kształcenia

to zamierzone **właściwości** uczniów wyrażające się opanowaniem przez nich określonych czynności z zakresu opanowanych działań, postaw wiadomości i umiejętności

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

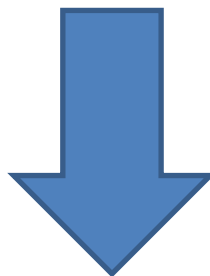

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Planowanie dydaktyczne

Treści nauczania

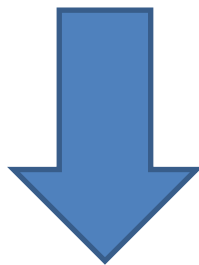

oczekiwane nie później niż na koniec
etapu edukacyjnego

USZCZEGÓŁOWIONE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Planowanie dydaktyczne

Cele ogólne

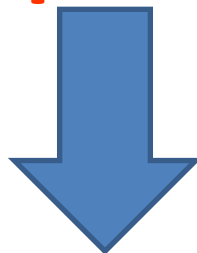
wskazują kierunek dążenia, ale nie określają
dokładnie, co ma być osiągnięte.

Adresatem na ogół staje się nauczyciel

Planowanie dydaktyczne

Cele operacyjne

to opis wyników jakie mają być uzyskane,
to umiejętności uczniów, przedstawione jako
opisy ich zachowań

*(Co uczeń robi? Rysuje, oblicza, przypasowuje,
dobiera...)*

TREŚCI KSZTAŁCENIA

- WYMAGANIA OGÓLNE

TREŚCI NAUCZANIA

- WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

- CEL OGÓLNY W PLANIE DYDAKTYCZNYM

CELE OPERACYJNE

- UMIEJETNOŚCI UCZNIÓW

Planowanie dydaktyczne

Taksonomia celów nauczania według B Niemierki

I poziom wiadomości	A Zapamiętanie wiadomości (Najłatwiejszy poziom)
	B Zrozumienie wiadomości
II poziom umiejętności	C Stosowanie wiadomości w typowych sytuacjach
	D Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych

Kategoria	Określenie wieloznaczne	Określenie konkretne Czasowniki operacyjne
A	Wiedzieć	Nazwać, Zdefiniować Wymienić elementy Zidentyfikować Wyliczyć
B	Rozumieć	Opisać Wyjaśnić Zilustrować Streścić Rozróżnić
C	Kształtować (typowe sytuacje)	Kształtować Rozwiązać Zastosować Porównać Sklasyfikować Narysować Zmierzyć Wybrać sposób rozwiązanie Wykreślić (dobrać wykres do danych) Zaprojektować Scharakteryzować
D	Kształtować (sytuacje problemowe)	Dowieść Przewidzieć Zanalizować Wykryć Ocenić Wnioskować Zaplanować Zaproponować

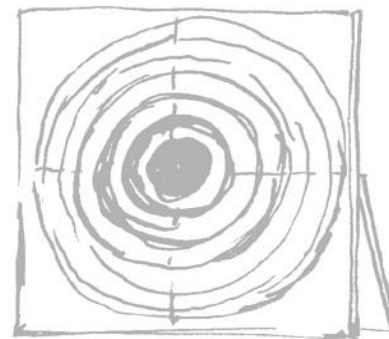
Planowanie dydaktyczne

Cel operacyjny powinien zawierać:

- **Działanie (zachowanie końcowe)** - opis zadania, które ma być wykonane, wyrażone za pomocą czasownika w stronie czynnej
- **Warunki** opisanie okoliczności w jakich działanie ma mieć miejsce (zalecany sposób prezentacji, wykaz środków, dostarczenie danych,)
- **Kryterium** - jakościowe lub ilościowe określenie wymagań

Cele SMART

- **PROSTY**
- **MIERZALNY**
- **REALISTYCZNY**
- **ISTOTNY**
- **TERMINOWY**

Planowanie pracy nauczyciela

planowanie kierunkowe - obejmuje planowanie roczne lub semestralne

Głównym celem planowania kierunkowego jest powiązanie celów poznawczych i wychowawczych z odpowiednio dobranym do nich materiałem kształcenia.

Planowanie pracy nauczyciela

planowanie wynikowe - obejmuje dział programowy lub większą jednostkę tematyczną

planowanie metodyczne - obejmuje zaplanowanie kolejnych czynności ucznia i nauczyciela podczas lekcji lub cyklu lekcji i doborze odpowiednich środków dydaktycznych w celu realizacji wymagań programowych.

Bolesław Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia*

Planowanie dydaktyczne

Plan dydaktyczny to plan oczekiwanych rezultatów, to indywidualny dokument nauczyciela, który **uwzględnia możliwości ucznia** i nauczyciela oraz **zasoby organizację i materialne** placówki oświatowej.

Planowanie dydaktyczne

W **planie dydaktycznym** powinny się znaleźć zapisy określające:

- treści kształcenia(wymagania szczegółowe)
- cele operacyjne (wykaz czynności opanowanych przez ucznia),
- kategoria celów (A,B,C,D)
- poziom wymagań (np. podstawowy i ponadpodstawowy)
- metody pracy, środki dydaktyczne
- tematy, liczba godzin
- sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów

Planowanie dydaktyczne

Plan dydaktyczny dla nauczyciela to

1. **wymagania edukacyjne**, z którymi jest zobowiązany zapoznać uczniów i ich rodziców
2. **uszczegółowiony przedmiotowy system oceniania (P/PP)**
3. **plan pracy z uczniami** na najbliższe kilka lub kilkanaście jednostek lekcyjnych
4. **plan sprawdzania skuteczności kształcenia**

Przykładowy plan dydaktyczny

Blok tematyczny:				
Nr lekcji	Temat lekcji Treść lekcji (zagadnienia)	Formy i metody pracy	Środki dydaktyczne	Planowane osiągnięcia uczniów (podstawa programowa)
Data lekcji				

Monitorowanie

- Proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat wdrażanych projektów, programów, przedsięwzięć, procesów.
- Systematyczne i zorganizowane obserwowanie osiągniętej jakości pracy
- Gromadzenia danych i ich interpretowanie,
- Wykrywania nieprawidłowości i ich korygowania

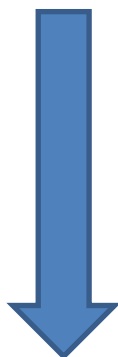
Monitorowanie

Monitorowanie odpowiada na pytanie:

Czy projekt, program, przedsięwzięcie, proces przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągać zamierzone produkty i rezultaty?

Monitorowanie

MONITOROWANIE

ILOŚCIOWE

JAKOŚCIOWE

ORGANIZACYJNE

Monitorowanie

Zakresy monitorowania:

- dopuszczanie do użytku szkolnego programów nauczania
- wybór podręczników
- planowanie realizacji podstawy programowej
- dokumentowanie realizacji podstawy programowej
- sprawność procesu realizacji podstawy programowej, wykorzystanie środków dydaktycznych
- efekty realizacji

Monitorowanie

- **Cel** – po co?
- **Przedmiot badania** - jakie przedmioty, wybrane umiejętności, zachowania, procesy, przedsięwzięcia
- **Sposób badania** – testy standaryzowane, kryterialne i niekryterialne sprawdziany nauczycielskie, konkursy, kartkówki, opowiadanie, wypracowanie, odpytywanie, wykonywanie zadań praktycznych...
- **Liczba prób** – ile razy w roku sprawdzam to samo? poziom oddziału, klas, szkoły...

Monitorowanie

- **Sposób analizowania, wskaźniki** – stopnie szkolne, punkty, aktywność ucznia
- **Sposób wnioskowania** – poziom opanowania wiadomości, umiejętności, różnicowanie uczniów...
- **Szansa na modyfikację** działań dydaktyczno-wychowawczych – wprowadzenie zmian w procesie dydaktycznym

Ewaluacja

Ewaluacja to:

**proces gromadzenia, opracowywania
i komunikowania informacji na temat wartości
przypisywanej działaniom podejmowanym w
szkole/placówce edukacyjnej**

Ewaluacja

Projekt ewaluacji

- Przedmiot ewaluacji
- Kryteria ewaluacji
- Pytania badawcze/ kluczowe
- Metody zbierania danych i źródła danych
- Kwestie organizacyjne takie jak harmonogram, osoby odpowiedzialne

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE
OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

CEO
CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ewaluacja

**EWALUACJA
KONKLUZYWNA**

• **EFEKTY DZIAŁANIA**

**EWALUACJA
FORMATYWNA**

• **PRZEBIEG DZIAŁANIA**

Ewaluacja

- ➡ celowa
- ➡ planowana
- ➡ systematyczna
- ➡ jawna
- ➡ trafna

Ewaluacja wewnętrzna

**Ja,
nauczyciel**

**My, zespół
zadaniowy**

**My,
pracownicy
szkoły**

Ewaluacja w nurcie badania w działaniu

Badamy

Analizujemy

Zmieniamy

Badamy

Analizujemy

Działamy

Wartością podejścia jest to, że:

- jest ono oparte na działaniu, zmianie.
- badanie realizuje ten którego ono dotyczy (a nie zewnętrzny ekspert)
- zasadniczym celem badania jest ZMIANA (a nie „obiektywna diagnoza”)

